

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Caput I. Quid sit restitutio, & quo præcepto jubeatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

dub. 3. contra Suarium, objectum adequatum Justitiæ commutativæ, quæque non sit nisi per ipsam positivam redditionem; & quando idem præceptum Restitutionis imperat, ne retineatur res domini, ideo imperat, quia vult, ut à te rem non retinente eadem res reddatur domino; Nulla enim æqualitas resisteret, si rem tu non retineres, & tamen res domino non redderetur. Dixi (à te) nam si v. g. Equus ablati fugiat ad dominum, tu per non retentionem equi, non observas præceptum restitutionis, sed solum cessat tibi, ex defectu materiæ, restituendi obligatio.

6. *Ad dictis approbare nequeo quod docet de Lugo. tom. 1. de just. d. 8. sect. 2. num. 18. dicens idem esse restituere, atque non retinere; Nam præter modò dicta de reddente famam, & alia, quæ dici possent, illud etiam ostendit hæc duo esse diversa saltem formaliter (quod ad nostrum intentum satis est) quia si ego intelligor quocunque tandem modo rem domini non retinere, si tamen positivè non intelligor reddere, nunquam intelligar æqualitatem Justitiæ commutativæ ponere, atque adeò non intelligar præceptum restitutionis observare: ergo &c.*

7. *Adde; si per de Lugo, loco citato, idem est non retinere, atque restituere: cur ipse ita argumentatur ibidem? Idem est dicere, restituere, atque dicere, non retineas: ergo restitutionis præceptum est negativum; Cur inquam, sic argumentatur? Nam profectò, si idem est sic etiam ego possem argumentari: idem est dicere, non retineas, atque dicere, restituere, ergo restitutionis præceptum est affirmativum. Vera igitur ratio ducenda est ex fine, & intentione principali, & per se, ut dictum est &c. Et certè idem videre est in cæteris præceptis. Obligor, verbi gratia abducere equum à via, quæ est actio positiva, ne puer ibi jacens concutatur, & ne occidatur. Obligor ad non manendum domi, quæ est actio negativa, ut audiam Sacrum die festo; & tamen nec illud præceptum de non occidendo, est affirmativum, neque hoc de audiendo, est negativum, quia nec ibi finis per se est affirmativus, neque hic est negativus.*

8. *Dices: Retinere alienum semper est peccatum; est enim, ut supra vidimus, continua quædam ablatio rei alienæ: at manere domi, verbi gratia non est semper peccatum, sed solum quando impedit auditionem Sacri. Ergo non currit paritas. Respondeo, nego non currere paritatem, utrumque enim, non ob aliam rationem obligat, nisi quia impedit actionem principaliter intentam; Retinere autem semper erit peccatum, quia retinere semper impedit redditionem, quid enim magis impedit redditionem, seu id, quo fiat æqualitas positiva, quàm retentio apud se rei quæ fieri debet æqualitas? Id quod non est invenire in illa mora facta domi, quæ non semper impedit auditionem Sacri, nisi in tali tempore determinato, nempe die festivo.*

9. *Quare ipsum retinere, non ideo semper est peccatum, quia præceptum restitutionis sit absolute negativum, sed quia regulariter, ut dictum est, semper impedit hujus præcepti positi de reddenda observationem: nam propterea, si non impediret, non esset peccatum, ut si retineres per aliquod tempus, quo invenire non posses dominum, &c. Et rursus præceptum negativum (cujus proprium est ad semper obligare, cum præceptum affirmativum obliget solum pro aliquo determinato tempore) sed quia, qui non restituit, virtualiter continuat ipsam ablationem rei alienæ, si quidem non restituendo, continuat, & veluti de novo aufert. Præceptum autem de non auferendo, id est, de furto non faciendo, negativum esse, & ad semper obligare nemo est, qui ambigat.*

CAPUT

TRACTATUS. III.

De Restitutione.

CAPUT I.

Quid sit Restitutio, & quo præcepto jubetur.

Restituere ex S. Th. 2. 2. quæst. 62. art. 1. Est itaque restituere, si quis aliquid in dominum, vel possessionem suam. Clarè; est Redditio rei acceptæ, vel damni illi compensatio.

1. *Venerit autem celebris Quæstio, An ea imperat præceptum negativo, cujus natura est, ut obliget semper, & ad semper; an verò affirmativo, cujus est de determinato tempore obligare.*

2. *Præmitto breviter: Primò, præceptum affirmativum, seu, quod idem est, positivum esse de actu positivo, v. g. Assiste Sacro die festivo. Negativum esse de actione, seu omissione actus, v. g. Ne blasphemes. Ne nocuas.*

3. *Præmitto secundo in eo, qui ex Justitia, aliquid debet, posse considerari obligationem, quam habet non retinendi rem alienam, quæ est ommissio actus, & considerari obligationem, quam habet eandem reddendi, qui est actus positivus; verumque actum Justitiæ præcipi: Ne retineas alienum; & Redde domino, quod tibi est. Hæc esse duo distincta, patet; nam tibi debes, tibi gratia, reddere famam te retractando, si alium blasphemasti; & tamen propriè nihil aliud apud te retines, nisi positivè.*

4. *Dico præceptum restitutionis principaliter, & per consequens ad absolute esse de actu positivo, adeoque esse præceptum affirmativum: esto minus principaliter, in actione alterius præcipiatur aliud negativum. Sic sanctus Thomas loco citato articulo 8. ad 1. Nam Molin. lib. 2. cap. 2. num. 2. contra Petri. Dicitur, aliòque, est etiam contra Dicastill. lib. 2. de just. tractatu 2. disp. 1. dub. 5. Ita post accuratam considerationem dicendum puto, nam alij modi loquendi, non bene mihi pendenti, & fortasse aliis nunquam transseerunt. Ratio nostra est, quia præceptum restitutionis principaliter, & per se ed tendit, ut fiat à te æqualitas Arithmetica cum domino rei ablatæ; quæ æqualitas est per omnes, ut probat idem Dicastill. l. c.*